

MARIA DANUTA KALISZEWSKA-DROZDOWSKA

STAN ROZWOJU FIZYCZNEGO DZIECI WIEJSKICH
WSI PARTYZANY (POŁUDNIOWA SERBIA — JUGOSŁAWIA)

Z Zakładu Antropologii UAM w Poznaniu
Kierownik: prof. dr A. Malinowski

Typowa rolnicza wieś Partyzany, należąca do gminy Mladenovac (płd. Serbia), dzięki powstałej w ostatnich latach fabryce porcelany stosunkowo szybko przeobraża się w wieś przemysłowo-rolniczą (już obecnie praca w przemyśle staje się głównym źródłem dochodu jej mieszkańców). Fakt ten ma zasadniczy wpływ na zmianę warunków społeczno-ekonomicznych ludności, które zaliczane do grupy tzw. czynników środowiskowych, warunkują — wspólnie z czynnikami genetycznymi — rozwój biologiczny człowieka. I chociaż skutki biologiczne procesu uprzemysłowienia są stosunkowo odległe, aby móc je w przyszłości ocenić, w roku 1973 podjęto w ramach kompleksowej ekspedycji antropologiczno-etnograficznej, zorganizowanej przez Katedrę Etnografii Uniwersytetu w Belgradzie, pod kierunkiem prof. dr P. Vlahovića, badania antropologiczne mieszkańców wsi Partyzany. Celem tych badań jest aktualna ocena stanu biologicznego badanej populacji wiejskiej. Mój osobisty udział w pracach ekspedycji ograniczył się do badań antropometrycznych dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej we wsi Partyzany. Łącznie zmierzono 380 dzieci (191 ♂ i 189 ♀) w wieku od 7 do 15 lat; liczebność zbadanych dzieci w kolejnych grupach wieku zestawiono w tabeli 1.

W niniejszym doniesieniu, które równocześnie jest sprawozdaniem merytorycznym z pobytu szkoleniowego w Jugosławii, przedstawiamy podstawowe charakterystyki liczbowe badanych cech antropometrycznych:

1) ciężar ciała, 2) wysokość ciała ($B-v$), 3) szerokość barków ($a-a$), 4) szerokość międzykrętarzowa ($tro-tro$), 5) szerokość nasady dalszej kości ramieniowej (tab. 2), 6) szerokość dłoni ($mr-mu$), 7) szerokość nasady dalszej kości udowej, 8) szerokość stawu skokowego ($mtf-mtt$), 9) obwód klatki piersiowej i 10) obwód uda maksymalny (tab. 3).

Wszystkie pomiary wykonano techniką i przyrządami Martinowskimi.

Tab. 1. Liczebności zbadanych dzieci w kolejnych grupach wieku i płci

wiek \ płeć	7	8	9	10	11	12	13	14	15
♂	12	16	15	11	31	30	31	33	12
♀	12	14	18	18	15	27	32	33	20

Tab. 2. Charakterystyki liczbowe cech: 1 — ciężar ciała (w kg), 2 — wysokość ciała (w cm), 3 — szerokość barków (w cm), 4 — szerokość międzykrętarzowa w cm), 5 — szerokość nasady dalszej kości ramiennej (w mm)

Cecha \ Wiek	1			2			3			4			5		
	\bar{x}	s	v	\bar{x}	s	v	\bar{x}	s	v	\bar{x}	s	v	\bar{x}	s	v
Chłopcy															
7	24,3	4,2	17,3	125,0	6,2	4,9	27,6	1,4	5,1	21,2	1,0	4,9	5,6	3,8	6,9
8	26,0	3,4	13,1	128,9	5,2	4,0	28,4	1,4	5,2	21,6	0,9	4,3	5,8	3,9	6,8
9	26,4	3,2	12,1	129,0	5,3	4,1	27,0	2,0	7,6	22,3	1,1	5,2	6,0	3,7	6,2
10	29,7	4,0	13,5	133,9	6,6	4,9	29,1	1,6	5,8	22,5	1,2	5,4	6,0	2,6	4,4
11	33,6	6,4	19,0	140,4	5,7	4,0	30,4	1,4	4,8	24,3	1,3	5,6	6,2	4,6	7,4
12	36,2	5,1	14,2	144,3	6,3	4,4	31,3	2,0	6,5	24,9	1,6	6,4	6,4	5,0	7,8
13	40,5	7,5	18,5	151,0	7,2	4,8	32,3	2,0	6,4	26,1	1,9	7,5	6,8	6,1	8,9
14	44,4	9,1	20,5	156,5	12,4	7,9	33,4	2,5	7,5	27,0	2,4	8,9	7,0	6,6	9,4
15	49,3	10,3	21,0	161,5	10,3	6,3	34,4	2,2	6,3	28,9	2,4	8,3	7,5	6,1	8,2
Dziewczęta															
7	22,1	3,1	14,2	122,8	5,7	4,7	25,8	1,9	7,4	20,7	1,2	5,7	5,4	3,7	6,8
8	24,8	3,7	14,9	125,6	5,0	4,0	27,0	2,3	8,5	21,9	1,1	5,2	5,6	2,3	4,2
9	28,9	4,6	15,9	133,8	5,4	4,0	28,9	1,5	5,4	23,4	1,4	6,0	6,0	4,5	7,4
10	30,5	4,7	15,4	138,2	7,9	5,7	29,5	1,2	4,3	23,5	1,5	6,3	6,1	4,7	7,6
11	33,6	5,3	15,8	141,6	7,3	5,1	30,4	2,0	6,7	24,5	1,7	6,9	6,1	4,6	7,4
12	36,9	6,3	17,2	145,7	7,3	5,0	30,8	1,9	6,4	25,8	1,7	6,5	6,4	4,3	6,7
13	44,8	8,2	18,3	153,7	5,0	3,3	32,9	1,8	5,6	27,8	1,8	6,7	6,9	5,5	7,9
14	50,0	7,4	14,7	157,3	6,5	4,1	34,3	1,7	5,0	29,1	1,6	5,6	7,0	5,1	7,3
15	52,9	7,4	14,1	158,8	5,2	3,3	34,3	1,7	4,9	29,8	1,4	4,9	7,1	5,3	7,5

Tab. 3. Charakterystyki liczbowe cech: 6 — szerokość dłoni (w mm), 7 — szerokość nasady dalszej kości udowej (w mm), 8 — szerokość stawu skokowego (w mm), 9 — obwód klatki piersiowej (w cm), 10 — obwód uda maksymalny (w cm)

Wiek	6			7			8			9			10		
	\bar{x}	s	v	\bar{x}	s	v	\bar{x}	s	v	\bar{x}	s	v	\bar{x}	s	v
Chłopcy															
7	60,5	4,2	7,0	80,0	5,8	7,2	58,1	5,4	9,2	63,3	3,4	5,5	32,8	2,8	8,6
8	62,5	4,9	7,8	81,0	5,4	6,7	61,5	4,1	6,6	64,0	2,8	4,4	33,0	3,2	9,7
9	63,4	2,8	4,5	79,8	6,0	7,6	60,2	4,5	7,5	65,4	3,2	4,9	33,5	4,5	13,4
10	63,3	3,5	5,5	84,2	4,3	5,1	63,1	4,2	6,7	66,4	3,6	5,5	35,1	3,6	10,2
11	66,3	3,0	4,5	87,9	6,2	7,1	65,6	4,2	6,4	69,6	4,6	6,6	37,3	3,6	9,7
12	68,5	3,1	4,6	88,5	5,2	5,8	68,6	4,3	6,3	71,2	4,0	5,6	38,2	3,0	8,0
13	71,2	5,9	8,3	91,9	5,5	6,0	70,6	4,5	6,4	74,7	5,3	7,1	39,5	2,8	7,1
14	72,7	6,4	8,8	93,1	6,3	6,7	71,3	5,5	7,7	77,5	5,8	7,5	40,5	4,6	11,3
15	77,8	8,9	11,4	96,5	7,0	7,2	73,5	6,2	8,4	80,5	6,6	8,2	43,0	4,1	9,6
Dziewczęta															
7	56,5	3,8	6,7	76,2	4,7	6,2	54,7	2,8	5,1	57,9	4,7	8,1	31,9	3,5	10,9
8	60,1	2,3	3,8	77,3	5,0	6,4	58,2	3,2	5,6	62,8	3,3	5,2	33,6	2,2	6,8
9	63,1	3,3	5,2	80,5	4,1	5,1	59,8	2,4	4,0	64,8	4,1	6,3	36,1	3,1	8,6
10	65,0	3,4	5,3	83,5	7,0	8,4	61,6	4,1	6,6	65,5	3,7	5,6	37,0	2,6	7,0
11	67,0	3,0	4,5	81,4	4,3	5,3	63,7	3,2	5,1	67,1	4,2	6,3	38,2	3,5	9,1
12	68,2	5,1	7,5	84,5	4,1	4,9	64,7	3,5	5,4	70,6	4,7	6,7	39,9	3,4	8,5
13	70,9	5,8	8,2	88,9	4,7	5,3	67,5	3,8	5,7	76,2	5,5	7,3	43,8	4,5	10,9
14	72,4	4,2	5,8	88,1	5,8	6,6	68,0	3,9	5,8	80,2	4,9	6,1	45,6	5,8	12,7
15	73,2	3,6	4,9	90,1	4,5	5,0	69,9	5,0	7,2	82,5	4,6	5,5	48,3	3,9	8,1

DÉVELOPPEMENT PHYSIQUE DES ENFANTS RURALS EN PARTISANY (SERBIE MÉRIDIONALE: YUGOSLAVIE)

par MARIA DANUTA KALISZEWSKA-DROZDOWSKA

L'article est basé sur le matériel provenant de recherches anthropométriques sur le 380 enfant yougoslaves, agés de 7 à 15 ans. L'auteur présente les moyennes des mesures et les indices du développement physique des enfants susdit.

THE PHYSICAL DEVELOPMENT STATE OF PEASANT CHILDREN FROM TME VILLAGE PARTYZANY (SOUTHERN SERBIA, YUGOSLAVIA)

by MARIA DANUTA KALISZEWSKA-DROZDOWSKA

On the ground of anthropometric examinations of 380 Yugoslavian country children aged 7 - 15, basic indices of their physical development are presented.